

Zasady etyki dziennikarskiej w Telewizji Polskiej S.A. - informacja, publicystyka, reportaż, dokument, edukacja

Dziennikarstwo w Telewizji Polskiej S.A. realizuje idee służby publicznej oparte na rzetelności, uczciwości, bezstronności i obywatelskiej wrażliwości, a także na najlepszych wzorcach i standardach warsztatowych. Wartości te wyznaczają dziennikarzom telewizji publicznej sposób postępowania zawodowego, w szczególności:

1. Dziennikarz wobec widzów
2. Informacje i opinie
3. Sprostowania
4. Zbieranie i opracowanie materiałów
5. Tajemnica zawodowa
6. Dziennikarz wobec uczestników audycji
7. Ochrona prywatności i intymności
8. Przestępstw i sądy
9. Pokazywanie scen przemocy i nieszczęścia
10. Rozbudzanie nadmiernych obaw lub nadziei
11. Szacunek dla osób
12. Rzeczywiste autorstwo
13. Konflikt interesów
14. Reklama i reklama ukryta (kryptoreklama)
15. Lojalność i klauzula sumienia

1. Dziennikarz wobec widzów

1. Dziennikarz telewizji publicznej służy społeczności widzów, szanując prawdę, dobro wspólne i wolność słowa, dokłada wszelkich starań, by zachować niezależność i bezstronność.
2. Zadaniem dziennikarza jest realizacja prawa dostępu każdego obywatela do informacji oraz tworzenie form debaty publicznej.
3. Dziennikarz jest świadom odpowiedzialności za słowo i treści zawarte w tworzonej lub współtworzonej audycji.
4. Powinnością i nieodłącznym elementem pracy dziennikarza jest przedstawianie zróżnicowanych poglądów i opinii, szczególnie w sprawach kontrowersyjnych, budzących społeczne emocje.
5. Racją realizowanej przez dziennikarza audycji jest domniemane zainteresowanie widzów lub dobro publiczne, a nie interes dziennikarza lub nadawcy.
6. Dziennikarze, którzy byli pracownikami tajnych służb PRL lub z nimi współpracowali, nie mają moralnego prawa do pracy w telewizji publicznej.
7. Dziennikarz dba o poprawność języka polskiego.
8. Dziennikarz wykazuje szczególną dbałość, aby audycje przeznaczone dla dzieci pomagały w rozumieniu otaczającego je świata oraz wspomagały ich rozwój.

2. Informacje i opinie

1. Dziennikarz wykazuje należytą dbałość o wyraźne oddzielenie informacji od komentarza i opinii.
2. Informacje przekazywane przez dziennikarza powinny być zrównoważone i dokładne, tak aby widz mógł odróżnić fakty od przypuszczeń i plotek oraz być przedstawiane we

właściwym kontekście, opierać się na wiarygodnych i możliwie wielostronnych źródłach. Żadne okoliczności, motywy, naciski czy inspiracje nie usprawiedliwiają podania fałszywych czy niesprawdzonych informacji ani zatajania informacji.

3. W sytuacjach konfliktowych dziennikarz obowiązany jest dołożyć wszelkich starań, by dotrzeć do źródeł informacji wszystkich stron sporu. Jeśli jest to niemożliwe informuje, że są to dane częściowe.

4. Opinie i komentarze nie mogą przeinaczać faktów ani być wynikiem nacisków instytucji, firm czy osób prywatnych.

3. Sprostowania

1. Omyłki i błędy należy prostować możliwie szybko, nawet jeśli nie były zawinione przez dziennikarza czy redakcję, i bez względu na to, czy ktokolwiek wystąpi o sprostowanie.

2. Osobom lub instytucjom, wobec których popełniono błąd lub omyłkę, należy zapewnić opublikowanie sprostowania na antenie.

4. Zbieranie i opracowanie materiałów

1. Przy zbieraniu i wykorzystywaniu materiałów dziennikarz nie może posługiwać się metodami nagannymi moralnie i sprzecznymi z prawem. Zachowuje przy tym szczególną staranność i rzetelność, zwłaszcza sprawdza wiarygodność uzyskanych wiadomości lub podaje ich źródło.

2. Dziennikarz nie może rozpowszechniać informacji, jeżeli osoba ich udzielająca zastrzegła to ze względu na tajemnicę służbową lub zawodową.

3. Opracowanie, skrót lub montaż materiałów dokonany przez dziennikarza nie może zniekształcać informacji, komentarzy lub opinii.

4. Materiały archiwalne dziennikarz oznacza jako takie.

5. W przypadku materiału stanowiącego rekonstrukcję zdarzeń, dziennikarz obowiązany jest uprzedzić o tym widzów.

5. Tajemnica zawodowa

1. Dziennikarz nie może ujawniać źródła informacji, osoby ani wizerunku informatora, jeżeli zastrzeże on sobie anonimowość.

2. Dziennikarz nie może ujawniać źródła informacji, które uzyskał jako poufne.

3. Dziennikarz obowiązany jest chronić dobra osobiste, a ponadto interesy działających w dobrej wierze informatorów i innych osób, które okazały mu zaufanie.

6. Dziennikarz wobec uczestników audycji

1. Rozmówców i gości audycji dziennikarz zapoznaje z jej założeniem i celem oraz informuje kiedy i w jaki sposób zostaną wykorzystane ich wypowiedzi: w audycji na żywo czy nagrywanej, w dyskusji, jako wywiad, czy indywidualna wypowiedź lub inne. Autoryzacja wypowiedzi obowiązuje, jeżeli rozmówca to zastrzeże.

2. W przypadku nagrywania wypowiedzi dzieci, dziennikarz obowiązany jest uzyskać zgodę ich rodziców lub opiekunów.

3. Dziennikarz zachowuje równy dystans wobec polityków różnych orientacji.

Niedopuszczalny jest lekceważący lub stronniczy stosunek do kandydatów w wyborach parlamentarnych, prezydenckich lub samorządowych.

4. Dziennikarz nie może dyskryminować któregoś z swoich rozmówców ani zachowywać bierności wobec obraźliwych zachowań zaproszonych gości utrudniających wypowiedzi ich oponentom.

7. Ochrona prywatności i intymności

1. Każdy ma prawo do ochrony swej prywatności i intymności. Dziennikarz nie może bez zgody osoby zainteresowanej rozpowszechniać informacji oraz danych dotyczących prywatnej sfery jej życia. Naruszenie tej zasady może nastąpić jedynie w przypadkach określonych w przepisach prawa.

2. Dopuszczalne jest rozpowszechnianie informacji oraz danych dotyczących prywatnej sfery życia osób pełniących funkcje publiczne, jeżeli wiąże się to bezpośrednio z działalnością publiczną danej osoby.

8. Przepęstwa i sądy

1. Relacje dziennikarza o czynach przestępczych i zachowaniach antyspółecznych nie powinny ułatwiać ich naśladowania.

2. Dziennikarzowi nie wolno ujawniać danych osobowych i wizerunku ani innych danych umożliwiających identyfikację osób, przeciwko którym toczy się postępowanie przygotowawcze lub sądowe, chyba że właściwy prokurator lub sąd na to zezwoli.

3. Dziennikarz nie może wypowiadać opinii co do winy ani co do rozstrzygnięcia w postępowaniu sądowym przed wydaniem orzeczenia w I instancji.

9. Pokazywanie scen przemocy i nieszczęścia

1. Pokazywanie scen przemocy i okrucieństwa wymaga w każdym przypadku zachowania przez dziennikarza koniecznej równowagi między dokładnością relacji, a osłabieniem wrażliwości odbiorców.

2. W relacjach z wojen, zamieszek lub demonstracji dziennikarz powinien zachować postawę niezaangażowanego obserwatora, tak by nie stać się przedmiotem manipulacji.

3. W audycjach przeznaczonych dla dzieci, problemy przemocy fizycznej i psychicznej dziennikarz podejmuje tylko ze szczególną ostrożnością, taktem i umiarem oraz wyłącznie w przypadku, gdy nie zagrażają fizycznemu, psychicznemu lub moralnemu rozwojowi dziecka.

4. Dziennikarzowi nie wolno pokazywać na zbliżeniu scen śmierci, osób przeżywających fizyczne lub psychiczne cierpienia, drastycznych skutków katastrof, przestępstw i wojen.

10. Rozbudzanie nadmiernych obaw lub nadziei

1. W relacjach o zdarzeniach sensacyjnych lub tragicznych dziennikarz przedstawia informacje w sposób możliwie ścisły oraz unika wywoływania dodatkowych napięć i obaw u widzów.

2. Informacje, w szczególności o nowych metodach leczniczych lub lekach, dziennikarz opiera na wiarygodnych danych, tak by nie budzić przedwczesnych nadziei i nie powodować rozczarowań.

3. W audycjach przedstawiających horoskopy, wróżby lub podobne tematy dziennikarz nie może sugerować, że zawierają one godne zaufania wskazówki postępowania.

11. Szacunek dla osób

1. Dziennikarz powinien okazywać szacunek wszystkim osobom, bez względu na ich stosunek do religii lub odmienną ideową, kulturową czy obyczajową, co nie oznacza wyrażania zgodności z ich poglądami.
2. Dziennikarzowi nie wolno nikogo dyskryminować ze względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, narodowość lub pochodzenie etniczne, religię lub wyznanie, przekonania polityczne, przynależność organizacyjną, odrębność kulturową czy obyczajową, orientację seksualną.
3. Dziennikarz zachowuje szczególną wrażliwość w kontakcie z osobami niepełnosprawnymi, dotkniętymi inną chorobą, a także pozostającymi w ubóstwie.
4. Język wypowiedzi dziennikarza powinien być wolny od słów, wyrażeń i scen wulgarnych, obscenicznych i obraźliwych, a w bezpośrednim przekazie informacji nie powinien zawierać określeń wartościujących i stronniczych.

12. Rzeczywiste autorstwo

1. Niedopuszczalny jest plagiat jawny lub ukryty, wewnętrzny lub zewnętrzny. Dziennikarzowi nie wolno dokonywać przeróbek tekstów ani korzystać bez zgody autorów z materiałów, utworów i tytułów audycji, ani też z cudzego pomysłu dziennikarskiego.
2. Rzeczywiste autorstwo materiałów filmowych i tekstów dziennikarz obowiązany jest podać do wiadomości widzów.

13. Konflikt interesów

1. Dziennikarz nie może czynić niczego, co mogłoby zagrażać interesom, dobremu imieniu, wiarygodności, niezależności i bezstronności telewizji publicznej.
2. Dziennikarz nie może występować w roli rzecznika prasowego instytucji lub firm, ani współpracować w jakiejkolwiek formie z agencjami reklamowymi lub public relations.
3. Dziennikarz kandydujący do organów przedstawicielskich musi zawiesić swoją działalność dziennikarską na czas kampanii wyborczej, a w przypadku uzyskania mandatu – na okres zasiadania w parlamencie czy samorządzie.
4. Dziennikarz nie może wspierać wyborczych kampanii parlamentarnych, prezydenckich lub samorządowych, brać udziału w pracach komitetów wyborczych ani uczestniczyć przy realizacji ich audycji wyborczych.
5. Dziennikarz nie może prowadzić agitacji na rzecz partii politycznych i innych organizacji o charakterze politycznym, uprawiać propagandy politycznej ani publicznie manifestować własnych preferencji politycznych lub ideologicznych.
6. Dziennikarz nie może angażować się bezpośrednio ani pośrednio w działalność gospodarczą lub podejmować takiej pracy, która mogłaby podważać jego niezależność jako dziennikarza TVP S.A. albo szkodzić wizerunkowi TVP S.A. jako nadawcy publicznego.
7. Dziennikarz nie może przyjmować prezentów ani korzyści majątkowych z wyjątkiem drobnych upominków. Dziennikarz nie może przyjmować przedmiotów do testowania, z wyjątkiem przypadków, gdy wymaga tego realizacja audycji. Przyjęcie przez dziennikarza takich przedmiotów do testowania nie może wpłynąć na obiektywizm ocen.
8. Dziennikarz nie może wykorzystywać swego wizerunku w celach komercyjnych bez wiedzy i zgody pracodawcy.
9. Dziennikarzowi nie wolno wykorzystywać uzyskanych informacji dziennikarskich zanim nie zostaną one przekazane do publicznej wiadomości.
10. Naganny jest nepotyzm tj. wykorzystywanie swego stanowiska służbowego do protegowania – w zakresie umów o pracę, dzieło lub zlecenie, awansów i nagród – członków najbliższej rodziny, a także osób pozostających z dziennikarzem w związkach nieformalnych.

11. Dziennikarzowi nie wolno wykorzystywać pracy w TVP S.A. do załatwiania prywatnych interesów.

12. Dziennikarz powinien dbać o to, by jego prywatne kontakty z politykami lub ludźmi biznesu nie wpływały negatywnie na rzetelność i bezstronność informacji i opinii.

14. Reklama i reklama ukryta (kryptoreklama)

1. Dziennikarzowi nie wolno występować w reklamie i zajmować się akwizycją reklam ani uczestniczyć w przedsięwzięciach promocyjnych i wypowiadać się w publikacjach promocyjnych z wyjątkiem akcji charytatywnych.

2. Dziennikarz nie może czerpać jakichkolwiek korzyści z reklamy, reklamy ukrytej (kryptoreklamy).

15. Lojalność i klauzula sumienia

1. Dziennikarza obowiązuje lojalność wobec TVP S.A. i dbałość o jej dobre imię.

2. Dziennikarzowi nie wolno pracować dla wojskowych lub cywilnych służb specjalnych ani przyjmować od nich jakichkolwiek zleceń. Dziennikarz może natomiast dobrowolnie podzielić się z tymi służbami ważnymi informacjami, o ile nie narusza to zasad etyki dziennikarskiej.

3. Niedopuszczalne są działania wyrządzające szkodę zawodową współpracownikom i wszelkie formy nieuczciwej konkurencji zawodowej.

4. Dziennikarz ma prawo do odmowy wykonania polecenia służbowego sprzecznego z prawem, zasadami etyki dziennikarskiej, standardami profesjonalnymi lub jego ugruntowanymi przekonaniem. Jeśli z tego powodu nastąpi rozwiązanie umowy o pracę, nie może ono mieć charakteru zwolnienia dyscyplinarnego.

Zmiany

Jedną z najważniejszych zmian jest zapis, że "dziennikarze, którzy byli pracownikami tajnych służb PRL lub z nimi współpracowali, nie mają moralnego prawa do pracy w telewizji publicznej".

W podjętej uchwale zarząd TVP podkreślił, że jej dziennikarzy obowiązuje bezstronność.

"Dziennikarz nie może czynić niczego, co mogłoby zagrażać interesom, dobremu imieniu, wiarygodności, niezależności i bezstronności telewizji publicznej" – napisano w uchwale.

Znowelizowany kodeks etyczny określa również, że dziennikarze TVP nie mogą być rzecznikami instytucji lub firm, wspierać komitetów wyborczych w kampaniach wyborczych, agitować na rzecz partii politycznych.

Dziennikarze TVP nie mogą też "angażować się bezpośrednio lub pośrednio w działalność gospodarczą, która mogłaby podważać ich niezależność jako pracowników TVP, przyjmować prezentów i "korzyści majątkowych", a także wykorzystywać zatrudnienie w TVP do załatwiania prywatnych interesów.

Zarząd TVP zdecydował ponadto, że "dziennikarze kandydujący do organów przedstawicielskich muszą zawiesić swoją działalność dziennikarską na czas kampanii wyborczej, a w przypadku uzyskania mandatu – na okres zasiadania w parlamencie czy samorządzie".

W myśl przyjętych zasad dziennikarzom TVP nie wolno też pracować dla wojskowych lub cywilnych służb specjalnych, a także przyjmować od nich zleceń.

Zgodnie z uchwałą zarządu do przestrzegania znowelizowanych zasad etyki dziennikarskiej zobowiązani są zarówno dziennikarze etatowi, jak i współpracownicy TVP, a postępowanie niezgodne z zasadami etyki stanowi naruszenie obowiązków pracowniczych.

W przypadku etatowych dziennikarzy TVP "sankcją ostateczną" za naruszenie zasad etyki może być rozwiązanie umowy o pracę. Innymi karami mogą być: kara porządkowa lub np. cofnięcie Karty Ekranowej. Natomiast w przypadku współpracowników TVP łamiących zasady etyki można rozwiązać umowę w trybie natychmiastowym.

"Nowe zasady muszą w ciągu miesiąca przyjąć do wiadomości, akceptacji i stosowania wszyscy dziennikarze TVP" – napisano w uchwale zarządu TVP.

Jak poinformował rzecznik TVP Jarosław Szczepański, zmiany zostały wprowadzone po uwzględnieniu uwag i postulatów zgłaszanych m.in. przez stowarzyszenia dziennikarskie.